

Mọi đây nghe thấy ông nh&#c sĩ Tô Hữu i trong n&#c viết h&#i ký và ra m&#t sách Qu&#n Cam, các ông bà nhà văn, nhà báo, nhà thơ, nhi&#u thơ nhà khác n&#a tham d&# đồng đ&#o. M&#t vài Ông Bình Vôi, h&# hàng nhà tu hú, nhà d&#i, nhà chu&#t ca t&#ng k&#ch li&#t l&#m. Thơ t là đáng m&#ng cho ông Tô Hữu i.

Thú thơ c tôi ch&#a đ&#c h&#i ký c&#a ông Tô Hữu i nên không dám l&#m bàn rộng rãi. Ch&# bi&#t s&# qua r&#ng ông là m&#t nh&#c sĩ tài ba, nghe đâu đã có c&# hàng ngàn sáng tác. T&# năm 18 tu&#i, ông đã c&#ng l&#i l&#i cha m&# đi theo b&#n gi&#c c&# đ&# r&#i c&# thơ mà thên thang ho&#n l&#, tr&# thành m&#t th&# “q.... y” trong đám qu&# s&# này. Cho đ&#n bây gi&# ông m&#i t&# thú nh&#n cu&#c đ&#i c&#a ông lên voi là nh&# bi&#t HÈN ch&# ch&#ng ph&#i vì công tr&#ng gì cho n&#c cho non. Cái đó do chính ông viết ra ch&# không ph&#i k&# x&#u m&#m ngoài đ&#ng bồi b&#n. Hèn là m&#t tính n&#t Tr&#i phú. Nh&#ng đã hèn l&#i còn ch&# tâm hèn thì m&#i thơ c là siêu (super) hèn. Ông ch&# tâm s&#ng hèn vì nh&# ông đã nói: “Cho t&#i th&#i k&# C&#i cách Ru&#ng đ&#t thì tôi v&# m&#ng và tôi b&#t đ&#u vi&#t, nh&#ng vi&#t m&#t n&#a đ&# ki&#m ti&#n nuôi v&# nuôi con, còn m&#t n&#a vi&#t nh&#ng tác ph&#m ti&#ng cho tôi. Nh&#ng tác ph&#m vi&#t đ&# ki&#m ăn, toàn b&# ch&# là m&#t m&#p nham mà thôi ch&# ch&#ng có chút giá tr&# nào v&# vẫn h&#c ngh&# thu&#t.” K&# siêu hèn s&# bi&#n thành ng&#i i khôn c&#c k&#. Kinh nghi&#m tr&#ng đ&#i cho thơ y nh&# thơ. Thơ t v&#y, c&# s&# s&# thơ này đ&# thơ y. Cu&#n H&#i Ký ông đã thai nghén t&# g&#n hai ch&#c năm v&# tr&#c, và vi&#t xong năm 2000, nh&#ng mãi t&#i nay là năm 2009 ông Tô Hữu i m&#i cho xu&#t b&#n, mà l&#i xu&#t b&#n Hoa K&# và ra m&#t sách t&#i đúng cái con tu hú đ&# tr&#ng. Quan khách t&#i chúc m&#ng toàn h&# nhà tu hú c&#, ngoài ra m&#t m&#p nham nh&# đã k&# trên. Anh ch&#ng nào thơ y v&# mình mang b&#u l&#i không nóng lòng mu&#n nhìn m&#t đ&#a con. Ng&#i i m&# mang thai đ&#a con 9 tháng. Ông Tô Hữu i không thơ. Ông ngâm t&#m đ&#a con tinh th&#n c&#a mình trong b&#ng 9 năm tr&#i m&#i cho ra chào đ&#i, b&#i là vì ông còn ph&#i ch&# lãnh cái Huân Ch&#ng Lao Đ&#ng h&#ng nh&#t c&#a nhà n&#c ban cho xong cái đã. R&#i l&#i còn cái gi&#i th&#ng ti&#p theo cùng v&#i món ti&#n th&#ng đi kèm t&#ng đ&#ng v&#i 2 năm l&#ng h&#u c&#a ông n&#a. Mọi k&# ho&#ch chu toàn đ&#u là do cái siêu hèn c&#a ông đem l&#i. N&#u ông ra m&#t sách ngay v&#a khi hoàn thành thì đâu có v&# đ&#c m&#y cái c&#a h&#i đó. Ông thú nh&#n: “tôi i cái tu&#i ngoài 70, ch&#ng còn cái gì đ&# m&#t”. Ông đã tính toán k&# l&#ng đ&# ch&# có thêm ch&# nh&#t đ&#nh không ch&#u đ&# m&#t đi b&#t c&# m&#t cái gì trong đ&#i ông. Đ&#y không ph&#i là khôn t&# m&# sao. Ông còn nói: “v&# già m&#i thơ y n&#i đau.” Ông nói không sai tí nào. Ai tu&#i già mà l&#i không đau. Ch&# đau đ&#n nh&#t trên con ng&#i i ông ch&#c ph&#i là đau i ngang thơ t l&#ng hai bên th&#n. Ngày còn trai tr&#, ông Tô Hữu i cán b&# c&#p “q..... y” th&#ng ph&#i đi “th&#c t&# qu&#n chúng” nhi&#u nên v&#i già ông đau nhi&#u i ch&# đó là đúng r&#i. Đ&# xoay x&# tí ti&#n c&#m ch&#a b&#nh đau l&#ng, đ&# lo h&#u s&#, hay đ&# l&#i cho v&# con làm k&# sinh nhai, ông tính k&# ra m&#t sách i h&#i ngo&#i ch&# con tu hú đ&# tr&#ng thì thơ t là h&#t ch&# ch&#. Ph&#i là lo&#i ch&#ng c&#ng nh&# h&# nhà tu hú, h&# nhà d&#i, nhà chu&#t thì m&#i có kh&# năng t&# ch&#c ra m&#t sách cho ông rình rang nh&# thơ đ&#c. In và ra m&#t sách i đ&#y ch&# có t&# l&#i đ&#n l&#i ch&# làm sao mà l&# đ&#c. “Nhà văn An Nam kh&# nh&# chó” đ&#y là chuy&#n x&#a. Nhà văn, nh&#c sĩ nh&# ông Tô Hữu i th&#i c&# máu sao vàng làm sao mà kh&# đ&#c. Bên trong đã có đ&#ng ch&#ng l&#ng, ra ngoài này ông đ&#c c&# h&# nhà tu hú đ&# đ&#u thì đúng là s&# đ&# b&#c đ&#u. Tính toán đ&#c nh&# ông thơ t trên đ&#i ít có. Đánh đ&#ng đ&#c tính hi&#u k&# và lòng t&# tâm c&#a ng&#i i Vi&#t h&#i ngo&#i không gì b&#ng ng&#i i i trong n&#c. Thì là cái tâm lý b&#t nhà không thi&#ng y mà. Ông Tô Hữu i là cán b&# c&#p “q y” CS đã là m&#t l&#i th&#. Ông đi sau nên h&#c thu&#c và thu&#c r&#h bài v&# c&#a nhà ng&#c sĩ ch&#ng c&#ng

Alibaba càng l&#i th&# h&#n n&#a. Mai kia nh&# nh&#a ng&# h&#c B&# D&#u và bà già m&#o Libby nào đó chuyên ăn quy&#n c&#i xay ng&#&#i t&# n&#n d&#ch sách c&#a ông sang ti&#ng Anh mà bán cho đ&#c gi&# M&# thì còn h&#t b&#c nhi&#u n&#a. Ch&# ti&#c m&#t đ&#u là ông Tô H&#i đã không đ&#c đích thân đi máy bay h&#ng first class sang M&# đ&# ra m&#t sách nh&# ng&#c sĩ Alibaba n&#a thôi. Ng&#&#i t&# n&#n v&#n ch&#ng c&#ng ch&#t b&# nh&#ng l&#i hay m&#i lòng. H&# th&#y c&#ng s&#n ba hoa ch&#i c&#ng thì khoái vô cùng, và nghe c&#ng s&#n ca bài con cá nó s&#ng vì n&#&#c thì mu&#n r&#i l&# li&#n. &# h&#i ngo&#i, nhà ng&#c sĩ Alibaba ra m&#t th&# t&# c&#ng đã ăn khách quá ch&#ng r&#i. Ông Tô H&#i m&#t cán b&# CS c&#p “q..... Y” t&# v&# chân dung c&#a mình là m&#t th&#ng h&#n đã làm m&#i lòng khách t&# n&#n hi&#u k&# bi&#t là ch&#ng nào. Giá bi&# gi&# mà nhà nh&#c sĩ Ph&#m Duy t&# v&# ông là m&#t th&#ng ngu, hay Nguyễn Cao K&# tu h&#a mình là m&#t th&#ng đ&#u r&#i đem ra m&#t t&#i Saigon thì tôi tin ch&#c khách mua g&#t ra không h&#t. Ai b&#o “Văn ch&#&#ng h&# gi&#i r&# nh&# b&#o” là nói &#u. Đ&#y là ch&#a k&# s&# đ&#&#c r&#t nhi&#u ông bình Vôĩ, nhà văn, nhà báo, h&# hàng nhà tu hú v.v. th&#i lên đ&#n t&#n t&#ng mây xanh. Ông Tô H&#i v&#i Alibaba đúng là m&#t c&#p tr&#i sanh, m&#i ng&#&#i m&#t v&# m&#&#i phân v&#n m&#&#i. Ông Tô H&#i vi&#t h&#i ký &# cái tu&#i 83 nên đ&#ch s&# th&#ng nào. C&# Phan Khôi đã ch&# nói tr&#&#c là gi&#:

Làm sao cũng ch&#ng làm sao
Đ&#u có th&# nào cũng ch&#ng làm chi
Làm chi cũng ch&#ng làm chi
Đ&#u có làm gì cũng ch&#ng làm sao

Già r&#i, làm gì nhau n&#a đây. Cùng l&#m là ch&#t ch&# gì. 83 r&#i, cái ch&#t s&# ng&#&#i ch&# ng&#&#i đầu có ngán cái ch&#t. H&#n đ&#&#c nh&# ông Tô H&#i thì trên cõi đ&#i ô tr&#c này khó có ai h&#n ông đ&#&#c. Đ&#ng và nhà n&#&#c VGCS ch&#u thua ông là cái ch&#c. Bán cái h&#n c&#a ông Tô H&#i đi, ăn m&#y đ&#i còn ch&#a h&#t.

Nh&#ng có m&#t đ&#m có th&# làm ông Tô H&#i ch&#a đ&#t t&#i gi&#i vô đ&#ch h&#n. Đó là chuy&#n hình nh&# ông c&# ý l&#p li&#m cách đ&#i x&# c&#a ông v&#i các b&#c sinh thành.&# đ&#i th&# mà ng&#&#i Vi&#t chúng ta quý tr&#ng nh&#t là m&# m&# t&#i tiên ch&# đầu ph&#i là cái gì khác. Không có gì quý h&#n đ&#c l&#p t&# do ch&# là trò b&#p tên già đ&#ch xúi b&#y con nít. Không tin thì c&# nghe m&#y bà hàng cá hàng th&#t ngoài ch&# ch&#i nhau thì bi&#t li&#n à: cái m&# cha m&# m&# m&#y con đ&#ng&#a. Cái m&# cha m&# m&# quý th&# đ&#y nên đem ra ch&#i đua là con đ&#ng&#a h&#t còn dám ng&#a li&#n. &#y th&# mà đ&#c trên báo chí th&#y ng&#&#i ta k&# ông Tô H&#i đã đ&#p nát c&# ngôi m&# c&#a ông c&# thân sinh c&#a ông: “B&# c&#a nh&#c sĩ Tô H&#i là ông Tô Đình H. cùng gia đình di c&# vào Nam sau hi&#p đ&#nh Genève 1954. Tô H&#i là con c&# đã đi làm lính “c&# H&#” nên &# l&#i ngoài B&#c. Sau 30 th&#ng 4 năm 1975, đ&#ng viên Tô H&#i đ&#&#c “đ&#u” vào Nam, tìm l&#i đ&#&#c gia đình h&# hàng, nh&#ng lúc đó thân ph&# đã ch&#t. Ng&#&#i nhà đã đ&#n Tô H&#i ra m&# vi&#ng cha. Đ&#c trên m&# bia th&#y hàng ch&# nội dung “Hi&#n t&# Trung T&#&#ng LQT l&#p m&#” (Xin thông c&#m, ng&#&#i vi&#t không th&# đ&# rõ ràng tên h&# c&#a v&# t&#&#ng), Tô H&#i la hét to ti&#ng và ra l&#nh đàn em đ&#p nát bia m&# có tên ng&#&#i em r&# là m&#t “t&#&#ng ng&#y” trên đó. Theo anh b&#n cho bi&#t, sau đó h&#i đ&#ng gia t&#c trong h&# c&#a anh ta đã h&#p l&#i và nh&#t quy&#t khai tr&# kh&#i h&# hàng “th&#ng con m&#t đ&#y” dám đ&#p m&# b&# nó.” V&# chuy&#n này ông Tô H&#i l&#i

nói khác: “Tôi vào Sài Gòn sau năm 1975, cả gia đình tôi đã đi Mỹ, y như tôi và Hà Nội năm 54, cả gia đình lúc bấy giờ đã di cư vào Nam. Tôi không đến nơi như cô Đồng ng Thu Hằng khi vào Sài Gòn thấy mình bơ vơ nên ngửi hương thơm của đất nước mới lạ; mà tôi đã biết trước đây không phải là một cuộc chiến tranh xâm lược như thời chiến Pháp, và xã hội miền Nam không như được tuyên truyền là bạo ép, nghèo khổ, cho nên khi vào Sài Gòn, biết gia đình đã đi Mỹ, tôi mừng quá. Vợ và hai con, anh em, những tôi mừng vô cùng thấy cả nhà đã đi thoát. Nếu tôi đi thì đi tù “mút mùa” (sic). Không phải riêng tôi, nhiều anh em khác ngoài Bắc vào cũng mang tâm trạng như thế.” Không biết ông Tô Hạp có dịp mà biết không. Khi nói có người nói không, biết tin ai. Nếu ông không chứng minh được thì nói có là nói láo thì cái chân dung “thông hèn” mà ông vẽ về riêng sự biến thành thành của một. Ông đã vẽ thông họa biết cái Thông Cuội ngửi cây đa Tân Trào nó đã búp dân ta như thế nào rồi. Ông đã vẽ như là thông hèn mà còn là thông búp nở, vậy không sao bác họa ông ghen tỵ sao. Ngón búp của “bác” chắc chắn ông không búp đâu. Ông tính búp nở thì nở, mà có búp nở không? Trong nước, ngoài này nhiều thông búp quá xá rồi: Bùi Tín, Trần Khuê, Đồng ng thu Hằng, Hoàng Minh Chính v.v. Có thêm một vài thông búp nở cho rùm rậm cũng chẳng sao. Dân thì nở nở vậy không ngại đâu.

Một trình làng mà đã thấy ông lộ ra cái tư con tu hú vẽ thông thì người ta đã có thể đoán biết ông thuộc thông phái nào rồi. Rồi đây búp nở mà còn chứng cứ ngoài này sự phong thánh cho ông và chúng sự đặt chân dung của ông lên bàn thờ mà vái lạy. Ông có hai bức chân dung, một cái hiện còn tại trại x kia, và một do ông sau này vẽ họa lúc về già. Không biết chúng nó sự đặt cái nào lên bàn thờ ông để nhang khói. Đặt bức vẽ họa của ông lên bàn thờ về riêng người đi sự trông gà hóa cuốc một: hình thông hèn đâu không thấy mà chỉ thấy vẽ hình thông cuội.